

Дело C-95/24 [Khuzdar]ⁱ

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

6 февруари 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Corte di appello di Napoli (Италия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

6 февруари 2024 г.

Наказателно производство срещу:

АТАУ

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

за отправяне на преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз относно валидността и тълкуването на актове на институциите на Съюза (член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз)

Corte di Appello di Napoli (Апелативен съд Неапол), специализирано отделение *opere legis* за превантивни мерки, [...]

[...]

в хода на производството по европейска заповед за арест, получена за изпълнение от италианските власти съгласно Закон № 69/05 и издадена от Словашката република срещу:

АТАУ, [...]

като взе предвид европейската заповед за арест от 5.10.2015 г., издадена от Районен съд Дунайска Стреда (Словакия) за изпълнение на словашка осъдителна присъда № 3Т/219/2009 от 23.8.2010 г., която е в сила от 7.9.2010 г. и подлежи на изпълнение спрямо издирваното лице, осъдено с нея на общо 5 години лишаване от свобода, и която все още не е изпълнена изцяло;

ⁱ Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никой от страните в производството.

[...] [национално производство]

ОТБЕЛЯЗВА

§1. Фактическа обстановка

Държавата членка Словашка република е издала на 5.10.2015 г. европейска заповед за арест за изпълнението на словашка осъдителна присъда № 3Т/219/2009 от 23.8.2010 г., постановена от Районен съд Дунайска Стреда (Словакия), която е в сила от 7.9.2010 г. и подлежи на изпълнение спрямо издирваното лице АТАУ (псевдоним АТАУ), осъдено с нея на общо 5 години лишаване от свобода, и която все още не е изпълнена изцяло. Издирваното лице е открито от съдебната полиция в Италия на 19.6.2023 г. и съответно временно е задържано, а Corte d'appello (апелативният съд) следва да прецени искането на Словашката република за предаването му въз основа на европейската заповед за арест. В хода на производството пред този съд издирваното лице впоследствие декларира и доказва, че от повече от пет години действително и законно пребивава в Италия, поради което моли апелативният съд да откаже предаването му и да разпореди наложеното му със словашката осъдителна присъда наказание да бъде изпълнено в Италия чрез признаването на посочената присъда в Италия.

За да прецени това искане, което не е явно неоснователно, апелативният съд поисква от Словашката република да допълни удостоверението, като уточни процесуалните гаранции, приложени спрямо осъдения. С писмо от 2.11.2023 г. съдът в Дунайска Стреда отговаря, че осъденият не е участвал лично в съдебния процес, вследствие на който е постановена осъдителната присъда срещу него. Той обаче е бил подпомаган и представляван от адвокат по време на процеса. Освен това той никога не е получавал съобщение за деня и мястото на провеждане на съдебния процес, но е знаел, че срещу него се води такъв, тъй като е бил арестуван и задържан в Словакия на 28.9.2009 г. за същото престъпление, след това на 15.12.2009 г. е бил освободен и настанен в бежански лагер на словашка територия, а след това на 31.12.2009 г. се е укривал, без да се върне и без да посочи адрес за връчване, така че словашкият съд не успява повече да го открие, нито да му връчи призовката да се яви в съдебното заседание пред съда. Поради това съдебното заседание е проведено в отсъствието на осъдения, който е бил неоткриваем, въпреки че е знаел за процеса, но процесът е проведен със съдействието и представителството на адвокат защитник и приключва с осъдителна присъда от 5 години лишаване от свобода.

Тъй като на този етап при липсата на допълнителни данни не се установяват други основания за отказ за предаване, апелативният съд трябва да провери дали са налице предпоставките да се откаже предаването след признаване на осъдителната присъда с цел изпълнение в Италия на наложеното на

издирваното лице наказание от пет години лишаване от свобода, както именно иска това лице.

§2. Разпоредби на италианското вътрешно право

Член 18 bis² от Legge n. 69 del 22.04.2005 (*Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri*) (Закон № 69 от 22.4.2005 г. (*Разпоредби за привеждане на вътрешното законодателство в съответствие с Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки*)), в приложимата му *ratione temporis* редакция, предвижда, че „когато европейската заповед за арест е издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, апелативният съд може да откаже предаването на италиански гражданин или лице, което законно и действително пребивава или живее на територията на Италия от най-малко пет години ..., при условие че разпореди това наказание или тази мярка да се изпълни в Италия в съответствие с вътрешното право“. По отношение на АТАУ (псевдоним АТАУ) въз основа на материалите по делото не изглежда изключено тези предпоставки да са налице.

Член 24 от Decreto legislativo n. 161 del 07.9.2010 (*Disposizioni per conformare il diritto interno alla Decisione quadro 2008/909/GAI relativa all'applicazione del principio del reciproco riconoscimento alle sentenze penali che irrogano pene detentive o misure privative della libertà personale, ai fini della loro esecuzione nell'Unione Europea*) (Законодателен декрет № 161 от 7.9.2010 г. (*Разпоредби за привеждане на вътрешното законодателство в съответствие с Рамково решение 2008/909/ПВР за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз*)) предвижда, че когато откаже предаването, поискано чрез европейска заповед за арест, издадена въз основа на осъдителна присъда, и разпореди изпълнение на наказанието на територията на Италия, апелативният съд трябва едновременно с това да признае чуждестранната осъдителна присъда, на която се основава европейската заповед за арест, за целите на изпълнението ѝ в Италия, ако са налице предпоставките за това.

Ето защо съгласно италианското законодателство, ако реши да откаже предаването и разпореди чуждестранната осъдителна присъда да бъде изпълнена в Италия, апелативният съд трябва да признае тази присъда по смисъла на Законодателен декрет № 161 от 7.9.2010 г., като може да го направи само ако са налице предпоставките за това.

Член 13^{li} от Законодателен декрет № 161 от 7.9.2010 г. [...] предвижда, че „[а]пелативният съд отказва да признае осъдителната присъда в следните случаи: i) ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено подлежащото на изпълнение решение, освен ако от удостоверението е видно: 1) че своевременно е било призовано лично и по този начин е било уведомено за определената дата и място на съдебния процес или действително е получило официална информация за определената дата и място на съдебния процес чрез други средства, които позволяват недвусмислено да се докаже, че е било уведомено за това, както и че е било уведомено за възможността за постановяване на такова решение, ако не се яви на съдебния процес; или 2) че след като е било уведомено за насрочената дата за съдебния процес, е упълномощило избран или служебен защитник, който действително го е подпомагал по време на съдебния процес; или 3) че след като решението му е било връчено лично и е било изрично уведомено за правото на повторно разглеждане или обжалване, в което да има възможност да участва, за да изиска преразглеждане на обвинението по същество, включително събиране на нови доказателства, изрично е заявilo, че не оспорва решението, или не е поискала повторно разглеждане или обжалване в приложимия за целта срок“.

В конкретния случай, както беше посочено по-горе, издирваното лице изобщо не е било уведомено за определената дата и място на съдебния процес, както е предвидено в точка 1, нито за насрочената дата за съдебния процес, както е предвидено в точка 2, нито е получило информацията, посочена в точка 3. Всъщност Словашката република съобщава, че то е знаело само за това, че срещу него се води съдебен процес, тъй като е било арестувано и задържано с мярка за неотклонение в продължение на три месеца преди началото на процеса, а след като е било освободено, е избягало безследно, така че не е било възможно да бъде уведомено за определената дата и място на процеса, нито за възможността да бъде постановено решение дори ако не се яви.

Затова, ако в конкретния случай намери за необходимо да откаже предаването и да разпреди изпълнение на наказанието в Италия, апелативният съд няма да може да направи това, тъй като едновременно са налице предпоставките за отказ да се признае присъдата.

От друга страна, що се отнася до процесуалните гаранции, свързани с европейската заповед за арест, член 1bis от Закон № 69 от 22.4.2005 г. [...], в приложимата му *ratione temporis* редакция, предвижда: „Когато е издадена с цел изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, а наказанието е определено или мярката е наложена в съдебен процес, на който съответното лице не се е явило лично, европейската заповед за арест трябва да съдържа и данни за поне едно от следните условия: b) съответното лице, след като е било уведомено за съдебния процес срещу него, е било представлявано по време на приключилия с

упоменатото решение процес от адвокат, посочен от самия него или назначен служебно“.

Следователно се налага изводът, че когато осъденото лице е било уведомено за водения срещу него съдебен процес и е било подпомагано от защитник, е допустимо да бъде предадено в изпълнение на европейската заповед за арест, но не е допустимо да се признае присъдата в изпълняващата държава.

Всъщност предаването въз основа на европейска заповед за арест се допуска при единственото условие осъденото лице, подпомагано от защитник, да е било уведомено за самото наличие на съдебен процес срещу него; обратно, признаването на съдебното решение в изпълняващата държава допуска, при условие че осъденото лице, подпомагано от защитник, е било уведомено за насрочената дата за съдебния процес.

В настоящия случай от тези правила следва, че АТАУ (псевдоним АТАУ) би могъл да бъде предаден на Словашката република, защото е бил подпомаган от защитник и е бил уведомен за водения срещу него съдебен процес, но въпреки че действително пребивава на италианска територия от повече от пет години и е отправил искане в този смисъл, Италия не би могла да откаже предаването и да разпорежи изпълнение на наказанието в Италия, тъй като той не е бил уведомен за насрочената дата за съдебния процес.

По този начин би се стигнало до парадоксалната последица, при която фактът, че процесуалната гаранция, предвидена за осъденото лице във връзка с признаването, е по-голяма от процесуалната гаранция, предвидена за осъденото лице във връзка с европейската заповед за арест, действа в ущърб вместо в полза на осъденото лице.

Всъщност в настоящия случай АТАУ (псевдоним АТАУ) не би могъл да ползва възможността да се постанови отказ за предаването му поради действителното му петгодишно пребиваване в Италия, тъй като парадоксално процесуалната гаранция, която му предоставя Словашката република (уведомяване за водения срещу него съдебен процес), е по-малка от гаранцията, която е предвидена във връзка с признаването на присъдата (уведомяване за насрочената дата за съдебния процес) и при наличието на която щеше да може наказанието да се изпълни в Италия след отказ за предаване.

По този начин издирваното лице би изгубило правото да изтърпи наказанието в изпълняващата държава не защото е получило по-голяма процесуална гаранция, а парадоксално защото е получило по-малка процесуална гаранция, като по този начин неоснователно би претърпяло двойна вреда — първо, съдебен процес в негово отсъствие, без уведомяване за насрочената дата за процеса, а след това предаване на осъждащата държава вместо изтърпяване на наказанието в изпълняващата държава, въпреки че другите предпоставки са били налице.

Освен това тази система води до парадоксалния резултат, че осъдителната присъда не може да бъде призната в Италия за целите на изпълнението, тъй като приложената процесуална гаранция (уведомяване за водения процес) е по-малка от предвидената (насрочената дата за съдебния процес), но същата осъдителна присъда позволява предаване на лицето на осъждащата държава за целите на изпълнението. Така се оказва, че в едно и също европейско правно пространство една и съща присъда не осигурява минималната процесуална гаранция, за да може да бъде изпълнена, но същевременно осигурява минималната процесуална гаранция, за да може лицето да бъде предадено за целите на изпълнението на същата осъждаща държава, в която тази присъда е била постановена при условията на по-малката гаранция за осъдения.

Следователно е необходимо този резултат да се съпостави с разпоредбите на правото на Съюза, за да се прецени дали последното може да се тълкува и да е валидно в смисъл, че може да се откаже предаване след признаване на присъдата за целите на изтърпяване на наказанието в изпълняващата държава дори когато не е налице процесуалната гаранция, предвидена във връзка с признаването на присъдата, но е налице процесуалната гаранция, предвидена във връзка с предаването въз основа на европейската заповед за арест.

§3. Разпоредби на правото на Европейския съюз

Член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13.6.2002 г. (*относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки*) предвижда, че съдебният орган на изпълняващата държава членка може да откаже предаването, когато заповедта е издадена с оглед на изпълнение на наказание и осъденото лице се намира или е гражданин или пребиваващ в изпълняващата държава, при условие че изпълняващата държава поеме изпълнението на наказанието съгласно националното си право.

Член 25 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27.11.2008 г. (*за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз*) предвижда, че когато съдебният орган на изпълняващата държава откаже предаването съгласно член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13.6.2002 г., следва да се прилагат и разпоредбите на посоченото Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27.11.2008 г. относно признаването за целите на наказателното изпълнение.

Член 9¹ⁱ от Рамково решение 2008/909/ПВР [...] предвижда: „Компетентният орган на изпълняващата държава може да откаже да признае решението и изпълни наказанието, ако: и) съгласно предвиденото в

член 4 удостоверение лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, освен ако в удостоверението не е посочено, че лицето, в съответствие с допълнителни процесуални изисквания, определени в националното законодателство на издаващата държава: i) своевременно или е призовано лично и по този начин уведомено за определената дата и място на съдебния процес, по начин, който недвусмислено доказва, че то е било уведомено за насрочения съдебен процес, и е уведомено за възможността за постановяване на такова решение, ако не се яви на съдебния процес; или ii) след като е било уведомено за насрочения съдебен процес, е упълномощило защитник, посочен от заинтересованото лице или от държавата, с цел да го защитава на съдебния процес и действително е било защитавано от този защитник на процеса; или iii) след като решението му е било връчено лично и е било изрично уведомено за правото на повторно разглеждане или обжалване, в което лицето има право да участва и което позволява делото да се преразгледа по същество, включително и с оглед на нови доказателства, и което може да доведе до отмяна на първоначалното решение: изрично е заявило, че не оспорва решението, или не е поискало повторно разглеждане или обжалване в приложимия за целта срок“.

Следователно правото на Съюза изрично предвижда, че за да се признае в изпълняващата държава осъдителна присъда, постановена в отсъствието на осъдения, условието е той да е бил подпомаган от адвокат и да е бил уведомен поне за определената дата на съдебния процес. Такава е и разпоредбата в италианското вътрешно право.

Разликата е, че докато италианското вътрешно право предвижда, както е посочено по-горе, че при липса на такива процесуални гаранции националният съд „отказва да признае“ присъдата, то правото на Съюза предвижда, че в такъв случай съдът на изпълняващата държава „може да откаже да признае“ решението. Затова съгласно съответстващото италианско право апелативният съд би бил длъжен да откаже признаване, а съгласно правото на Съюза би имал правомощието, но не и задължението, да откаже признаване.

Тази разлика е от съществено значение за настоящия случай. Всъщност при прилагане на съответстващото италианско право не би било възможно присъдата да бъде призната за изпълнение в Италия, тъй като АТАУ (псевдоним АТАУ) не е бил уведомен за насрочената дата за съдебния процес, и следователно апелативният съд би трябвало да го предаде на Словашката република, въпреки че той има право да изтърпи наказанието си в Италия и е поискал това. Същевременно при прилагане на правото на Съюза, което е източник на съответстващото национално законодателство, съдът на изпълняващата държава би имал дискреционното правомощие да реши дали да признае чуждестранната осъдителна присъда, а в случай че я признае — да откаже предаването и да разпореди изпълнение на наказанието в Италия.

Следователно изглежда, че италианският закон, приет за осигуряване на съответствие с правото на Съюза в областта на признаването на осъдителните присъди, било то пряко, или непряко чрез европейската заповед за арест, противоречи на правото на Съюза, като предвижда, че е задължително, а не факултативно, да се откаже признаване на присъдата, когато не са спазени посочените по-горе минимални процесуални гаранции.

Поради това е необходимо да се разбере дали правото на Съюза трябва да се тълкува и е валидно именно в този смисъл.

Следователно трябва да се отправи преюдициално запитване по член 267ДФЕС.

§4. Преюдициален въпрос

Молим Съда на Европейския съюз да се произнесе дали разпоредбите на следните членове, разглеждани заедно:

- член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г.,
- член 9, параграф 1, буква и) и член 25 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г.,

трябва да се тълкуват в смисъл, че:

1. съдът на изпълняващата държава, който е сезиран с искане за признаване на влязла в сила чуждестранна осъдителна присъда, има дискреционното правомощие, а не чак задължението, да откаже да признае присъдата, когато установи, че съдебният процес, вследствие на който е постановена тази присъда, не е осигурявал на подсъдимия нито една от процесуалните гаранции, предвидени в член 9, параграф 1, буква и) от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г.;
2. съдът на изпълняващата държава, който е сезиран с искане да разпореди предаване въз основа на европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на присъда, когато са налице едновременно условията да се разпореди предаване на осъденото лице на осъждащата държава, и предпоставките да се откаже предаване, като се разпореди изпълнение на наказанието на територията на изпълняващата държава, има правомощието да откаже предаването, да признае присъдата и да разпореди изпълнението ѝ на своя територия, дори ако съдебният процес, вследствие на който е постановена признатата присъда, не е осигурявал на подсъдимия нито една от процесуалните гаранции,

предвидени в член 9, параграф 1, буква и) от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г.

[...] [указания към деловодството]

Неапол [...]

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ